

1. Tartamos gazdálkodás a kisalföldi erdőkben

A tartamosság az erdészek szóhasználatában örök időre szóló fenntarthatóságot jelent. A tartamosságra való törekvés ebben a szakmában több száz éves hagyomány, talán ezért is szeretjük ezt a kifejezést használni, szemben a manapság divatos „fenntartható fejlődés” fogalmával.

Ebben a tájékoztatóban azt szeretnénk bemutatni, hogyan érvényesül ez az elv konkrétan az éves gazdálkodásunkban.

Lássuk elsőként a ránk jellemző főbb területi adatokat. A Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt 34.603 hektár területet kezel, ebből 29.568 hektár tényleges erdő, a többi ipari vagy egyéb mezőgazdasági terület.

Hogyan képzeljük el 29.568 hektár erdőt? Ez 296 km²-nek felel meg, ami lehetne

- egy 296 km hosszú, 1 km széles erdősáv,
- egy 17,2 km oldalhosszúságú négyzet,
- vagy egy 19,4 km átmérőjű kör.

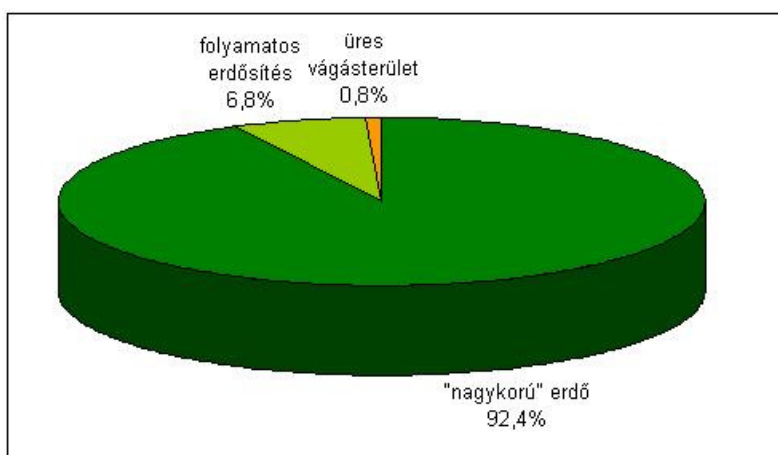
A későbbi szemléltetés érdekében maradjuk az utolsó elképzelésnél. Ha ezen az óriási körön belül a különböző állapotú erdőterületeket körkicszerűen helyeznénk el, éppen egy klasszikus kördiagramot kapnánk. Melyek az erdő különböző állapotai?

- A még nem összezáródott fiatalos (ún. „befejezetlen erdősítés”),
- a hatóságilag befejezettnek nyilvánított, „nagykorú” erdő,
- a fakitermelés után átmenetileg csupaszon maradt vágásterület.

Magától értetődően annál szebb az erdők összképe, minél több benne a felnőtt állomány, ez azonban még a teljesen érintetlen őserdőkben sem tesz ki 100%-ot, csupán ott a fakitermelés helyét átveszik az erdőtüzek és a szélviharok...

Nézzük meg konkrétan a 2010. év eleji adatokkal, hogyan alakult nálunk a háromféle erdőállapot aránya:

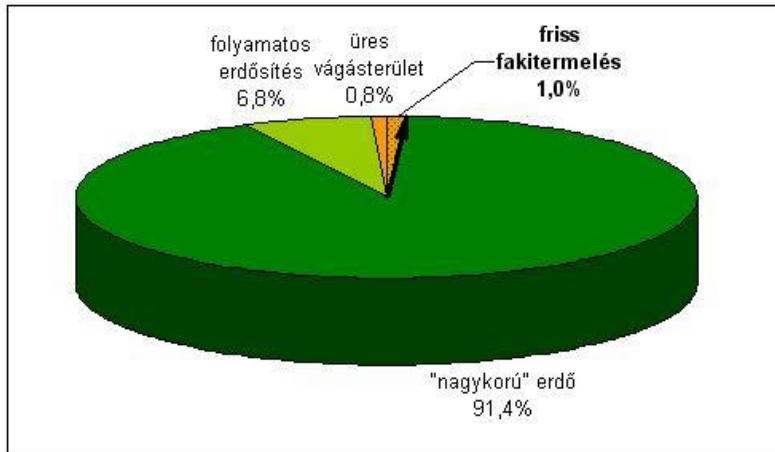

Ha a kördiagramot egy óra számlapjához hasonlítjuk, „nagykorú” erdők borítják az első 55 és fél perc területét, 4 percnél kevesebbet fednek a folyamatban lévő erdősítések, és fél percnél kevesebbet a friss fakitermelésekre. A körcikkek határoló sugárirányú vonalakat az óra speciális „mutatói”, ezek elmozdulásai mérik majd a különböző tevékenységeket.

Közben ne felejtjük el, hogy a fenti diagram nem csupán egy általános szemléltetőeszköz, hanem 19,4 km-es méretben elképzelve, ténylegesen megfelel a Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt. által kezelt erdőknek! A valóságban pontosan ugyanekkora területet foglalnak el az állományaink – csak természetesen egészen más térbeli eloszlásban.

Lépjünk tovább!

Modellezzük most azt, hogyan befolyásolta ezt a pillanatnyi állapotot a 2010. évi gazdálkodás. Kezdjük a leglátványosabb munkával, a fakitermeléssel. Tételezzük fel, hogy a legidősebb állományok az üres vágásterület mellett, óriási óránk első percei mentén helyezkednek el. Ezekből annyit vághatunk le, amennyi nem veszélyezteti az erdők tartós fennmaradását.

A fakitermelés „percmutatója” kicsit több mint fél percnyit haladt előre. Ez kedvezőtlen változás az erdők szempontjából.

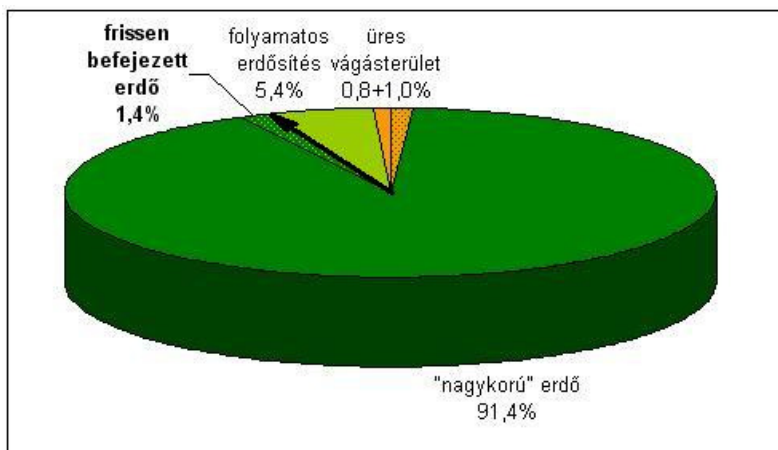
Mi történik még az erdőkben?

A fák nőnek, vastagodnak, a koronák összezáródnak. Ahol a faegyedek már túlzottan szoronganak, ott az erdészek gyérítést végeznek, azaz kiveszik az állományból a gyengébb egyedeket, hogy a szebb példányok tovább nőhessenek. Valójában ez is fakitermelés, de az erdőállomány képét ez nem rontja, csupán egy sűrűbb állomány szellősebbé válik. Ez a tevékenység nem jeleníthető meg a diagramon.

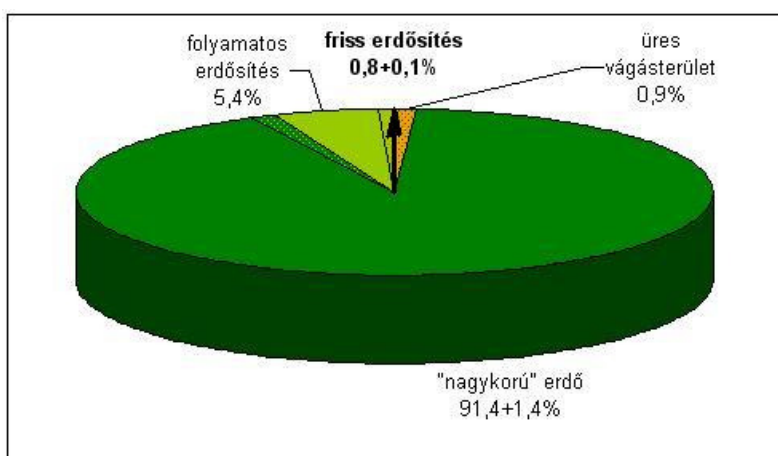
Most vizsgáljuk meg az erdőművelés hatását.

A fiatal állományokat rendszeresen ápoljuk, az esetleg elpusztult egyedeket új csemetével pótoljuk. Amikor ezek a fiatalosok annyira megnőnek, hogy már erdőnek minősíthetők, az erdészeti hatóság helyszíni bejárást végez, és ellenőrzi, hogy magasságuk, sűrűségük és fajösszetételük megfelel-e az előírásoknak. A megfelelő állományok „befejezett erdősítés” minősítést kapnak, ami az ábránkon a következőképpen jeleníthető meg:

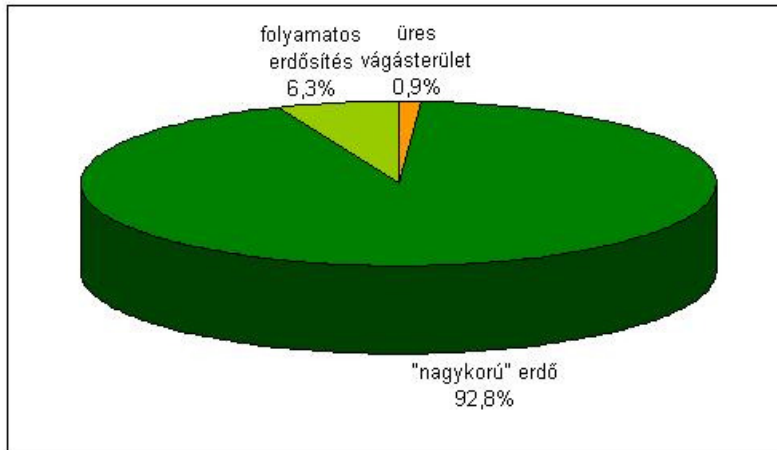
2010-ben a folyamatban lévő erdősítéseink együtöde vált „nagykorú” erdővé. Az erdősítések befejezésének percmutatója majdnem 1 percnyit mozdult el, ami ellensúlyozza a fakitermelés negatív hatását.

Utolsóként figyeljük meg a legfontosabb erdészeti munka, az ültetés hatását a teljes erdőterület összetételére.

A 2010. évben beültetett terület kicsivel nagyobb volt, mint az év eleji üres vágásterület nagysága, ami azt jelenti, hogy a frissen letermelt állományok egy részét (kb. egy tizedét) is sikerült gyorsan beerdősíteni. (Az ábrán ez kisebb, mint a vonalvastagság, így csak számszerűen tudtuk megjeleníteni.) Az ültetések mutatója kb. fél percnyit haladt előre – ez kedvező változás.

Az elvégzett munkák hatására az év végére a következő állapot állt elő:

19,4 km-es óránk mindhárom mutatója előbbre lépett, de a köztük lévő távolságok nem változtak számottevően. Az üres vágásterület és a „nagykorú” erdő nagysága kicsit nőtt, a folyamatos erdősítés területe kicsit csökkent. Az időjárásnak ennyire kitett szakmában ekkora változás szinte említésre sem méltó.

Véget ért egy év, innen kezdjük a 2011-es esztendőt. **Ha kíváncsi a folytatásra, látogasson el hozzánk jövőre is!**

Ha jól gazdálkodunk, a három mutató hasonló ütemben jár, így mire a fakitermelés körbeér, a most beültetett területeken már idős erdők állnak majd. Mária Terézia 1769-es Erdőrendtartása óta írásba foglaltan is ez a fenntartható erdőgazdálkodás lényege.

I. Mind a' nagy, mind pedig a' kisebb erdők, helyes itélettel és tapasztalással jól meg vizsgáltaffanak, főt ha lehetőleges, a' Geometria, vagy a' föld-mérésnek tudománnya, vagy a' lépéseknek számok, vagy pedig más egyéb hasonló mód szerint meg-méretteffenek; és a' fáknak természetete 's-indulattya, és nemei meg-efmértteffenek, és próbáláft kell-tenni, mennyi fát lehet azokban vágni, e' szerint az után minden Esztendőre bizonyos öl-fáknak és faragni való fáknak száma rendelteffék; miglen az Esztendőknek forgáfok alatt, az erdönek ugyan azon része, a' melly leg-elföben le-vágattatott, ugy fel-nyöft, hogy ismét fejfze alá való légyen; és így az utolsó helynek ki-vágáfa után, a' fa-vágáft ismét ott, a' hol legelföben, el-kezdvén, az, az erdöknek több részeiben-is, az Esztendök szerint, mindenkor folytattaffék; a' mint ez a' végen lévő fenyves és leveles erdöknek képekböl és le-rajzoláfokból ki-tetfzik.

Ha észrevétele vagy kérdése van a fentiekhez, forduljon Iványi Ákoshoz a következő e-mail címen: ivanyi.akos@kaeg.hu